

PROBLEMY BADAWCZE I HIPOTEZY W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

Wprowadzenie

Artykuł koncentruje się na kluczowych dla badaczy zagadnieniach¹. Wraz z pomysłem sformułowania problemu badawczego pojawia się kilka pytań: Jaka jest relacja między tezą i hipotezą? Czy są to pojęcia tożsame? Czy w badaniach eksploracyjnych zmierzających do ustalenia generalizacji historycznej należy stawiać hipotezy? W zasadzie nikt też nie kwestionuje układu często spotykanego w pracach badawczych: problem badawczy (pytanie badawcze) – cel – hipoteza. Uporządkowanie wiedzy w tym zakresie, szczególnie w naukach o zarządzaniu, dyscyplinie z pogranicza nauki i sztuki, jest potrzebne.

1. Cel, problemy i pytania badawcze

Przyjmuje się, że na początku pracy badawczej należy określić cel. Pojawia się tu jest sporo wątpliwości. Zwyczajowo badacze często (prawie zawsze) formułują cel lub cele badań, chociaż niektórzy z metodologów nie stawiają takiego wymogu. Bardzo rzadko pojawia się wyjaśnienie tego, co może być celem pracy, a w praktyce badawczej najczęściej używa się czasowników, takich jak: „identyfikacja”, „klasyfikacja”, „ustalenie”, „ocena”, „analiza” itp. Wynika z tego, że badacze przez cel formułowany na początku pracy – wskazują częściowo rezultat badań. Można się tu odwołać do jednej z bardzo rzadko spotykanych w skryptach metodologicznych definicji celu badawczego: „Podstawowym kryterium zdefiniowania trudności i uznania jej za

* **Dr Anna Maria Jeszka** – Katedra Logistyki i Transportu, Wydział Zarządzania, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

¹ Artykuł jest częścią projektu NCN 4228/B/H03/2011/40.

problem naukowy jest określenie celu(ów) badania naukowego. Coś staje się trudnością dopiero przez pryzmat celu, którym może być ustalenie (rozpoznanie naukowe), ocena, wycena (przypisanie wartości i znaczenia naukowego) oraz osiągnięcie wyznaczonego, przyszłego, przewidywanego i pożądanego stanu rzeczy (naukowe kształtowanie przedmiotu) [16, s. 73.].

Zazwyczaj przyjmuje się, że problem badawczy to opis tematu badań, celu i pytań, na które badacz chce znaleźć odpowiedzi, realizując badania. W węższym znaczeniu problem badawczy to pytanie lub zespół pytań, na które badanie ma odpowiedzieć. Problemy badawcze dotyczą własności przedmiotu badań, ich zmian i uwarunkowań, zależności między cechami obiektów, istotności zmiennych i ich interakcyjności, wspólnego bądź wyłącznego oddziaływania [9, s. 84]. Są to pytania zarówno rozstrzygnięcia, jak i dopełnienia.

Nie każde pytanie jest problemem badawczym. Jeśli na pytanie po chwili namysłu można znaleźć mniej lub bardziej wyczerpującą odpowiedź, która nie wymaga przeprowadzenia badań naukowych, studiowania literatury, stosowania metod badawczych – pytanie to nie jest problemem badawczym [2, s. 68].

Czasami problem badawczy jest utożsamiany z przedmiotem badań (np. przedsiębiorstwo, struktura organizacyjna, system dystrybucji) lub ujmowany bardziej abstrakcyjnie, np. strategia konkurencyjna. Problematyka badawcza odpowiada na pytanie, co będziemy badać, czyli wskazuje przedmiot badań, ale także sposób – z jakiej perspektywy i pod jakim kątem będą prowadzone badania (paradygmat) pozwalające uchwycić określone zjawiska, procesy, relacje.

W praktyce zdarzają się projekty badawcze, które dążą do wstępnego rozpoznania określonych zjawisk, co jest nazywane zwiadem badawczym [11, s. 59]. Szczególnie w młodych dyscyplinach pojawiają się nowe zjawiska, co do przebiegu których trudno formułować przypuszczenia, wtedy badacz nie przesądza jednoznacznie o tym, jakie aspekty badanego zjawiska interesują go, decyduje o tym po wstępnym badaniu, czyli zwiadzie badawczym.

Na gruncie mało rozpoznanych problemów badawczych wykorzystuje się badania jakościowe, które są domeną nurtu interpretatywnego w zarządzaniu. W tego rodzaju badaniach to pewien (intersubiektywny) stan niewiedzy naukowej jest inspiracją do badań, a nie założenia na temat rzeczywistości zawarte w hipotezie. Brak wiedzy na temat nowych zjawisk, procesów, zdarzeń prowadzi do formułowania pytań badawczych i pomijania hipotezy.

2. Hipoteza i teza badawcza

W projektach badawczych występuje często układ teza – hipoteza. Zazwyczaj przyjmuje się takie podejście, że teza jest udowadnianiana, a hipoteza – sprawdzana.

Według słownika wyrazów obcych teza (gr. *thesis*) to twierdzenie zawierające treść podstawową dla jakiejś dziedziny, założenie, które ktoś zamierza udowodnić [8]. Teza to zdanie prawdziwe – nie prawdopodobne. Teza jest udowodniana zawsze przy określonych założeniach, na podstawie których jest przeprowadzany dowód pozwalający tezę odrzucić bądź ją przyjąć, formułując twierdzenie, które ma istotne znaczenie dla danej dziedziny [9, s. 93]. Teza jest udowodniana na drodze dedukcji, natomiast hipotezy stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie tezy, są to założenia przyjmowane odnośnie do tezy, hipotezy ulegają falsyfikacji bądź konfirmacji, mogą być potwierdzone lub nie.

Teza jest rozumiana też jako główna myśl pracy, czasami utożsamiana z problemem badawczym. Te różnorodne stanowiska wynikają zapewne z dość swobodnego stosunku do podstaw metodologii. Jeszcze więcej kontrowersji wywołuje pojęcie hipotezy i związanych z nią kluczowych kwestii, które można wyrazić w postaci pytań:

- Czym jest hipoteza i jakie są rodzaje hipotez (twierdzeń)?
- Co wyjaśniamy przez stawianie hipotez w projektach badawczych?
- Jakie są ścieżki formułowania hipotez?
- Czym jest moc hipotezy?
- Na czym polega rozstrzygnięcie hipotezy?
- Czy stawianie hipotez w projektach badawczych w naukach o zarządzaniu jest niezbędne?

Hipoteza to inaczej przypuszczenie, niepewna wypowiedź, założenie badawcze, które ma na celu wyjaśnić określone zdarzenia i fakty lub przewidywać wystąpienie nowych, są stawiane dla odkrycia pewnych praw i uogólnień [14, s. 89]. Najogólniej można powiedzieć, że hipoteza to przypuszczenie na temat rzeczywistości, a sprawdzenie hipotezy (ocena prawdziwości hipotezy) odbywa się przez porównanie stanu hipotetycznego z faktycznym. Przykładowo, prawdziwość hipotezy orzekającej o wartości skrzynki na listy można sprawdzić, otwierając tę skrzynkę. Prawdziwość hipotez w naukach o zarządzaniu jest poddawana sprawdzaniu w toku badań empirycznych. Bardzo często hipotezy badawcze w naukach o zarządzaniu dotyczą zjawisk mających przebieg statystyczny i stochastyczny. Jako takie podlegają w toku badań empirycznych procedurom i technikom analizy statystycznej, w której wykorzystuje się wiedzę z zakresu teorii wnioskowania statystycznego i prawdopodobieństwa. Jeśli teza dotyczy związku między dwoma kategoriami, definiowane są zmienne objaśniane i zmienne objaśniające. Można też zacząć od hipotez typowych dla badań eksploracyjnych. Do hipotez opisowych zaliczyć można przykłady a) i b), do kolejnej grupy – hipotez korelacyjnych c) i d) do przyczynowych e) i f).

- a) W fabrykach włókienniczych za czasów PRL pracowało więcej kobiet niż mężczyzn.
- b) Przeciętny wiek osób zatrudnionych w branży IT w USA w latach 1990–2010 wynosił 27 lat.

- c) Istnieje związek pomiędzy liczbą lat poświęconych na edukację a poziomem zarobków menedżera.
- d) Istnieje zależność między liczbą zatrudnionych w dziale spedycji a długością czasu realizacji zamówienia.
- e) Systematyczne szkolenia pracowników w dziale obsługi klienta powodują spadek liczby reklamacji.
- f) Wysoka rotacja zatrudnienia w instytucji X jest determinowana niekorzystnymi warunkami zatrudnienia (które mogą być opisane przez np. długi czas pracy, niską płacę w stosunku do nakładów pracy, niedoświetlone i ciasne pomieszczenia itp.).

Współcześnie w badaniach wprowadza się też zmienne o moderującym, zakłócającym i mediacyjnym wpływie na zasadniczy związek, które mają znaczenie dla interpretacji obserwowanej zależności¹.

Rozróżnienie na typy hipotez nie ma charakteru ostatecznego, a jedynie ilustruje możliwości w zależności od rodzaju projektu badawczego [zob. 5, s. 153].

Hipotezę można też zdefiniować przez jej usytuowanie w cyklu badawczym jako twierdzenie naukowe formułowane przed dowodem naukowym [15]. W badaniach empirycznych, jeśli badacz podejmuje próbę sprawdzenia, czy hipoteza jest prawdziwa, można sformułować pytanie rozstrzygnięcia, o którego fałszywości bądź prawdziwości rozstrzygnie wynik badania. Twierdzenie takie może mieć charakter jednostkowy, przybrać postać generalizacji historycznej lub ogólnego prawa nauki. Zależy to od faktu, czy dotyczy określonego, jednostkowego zdarzenia, prawidłowości zaobserwowanej w danym czasie i przestrzeni, czy prawidłowości o charakterze ponadczasowym i uniwersalnym [10, s. 35].

Można wyróżnić dwie ścieżki formułowania hipotez. Hipotezy mogą być wyprowadzanie dedukcyjne z istniejącej teorii dotyczącej problemu badawczego lub indukcyjnie na podstawie obserwacji i analizy praktyki gospodarczej [9, s. 95; 3, s. 38].

Takie podejście do stawiania hipotez to skutek decyzji, jaką badacz podejmuje w trakcie formułowania hipotez i odpowiedzi na pytanie, co chce się wyjaśnić przez stawianie hipotez [9, s. 95]:

- a) Poznać prawidłowość empiryczną dotychczas niewyjaśnioną;
- b) Wyjaśnić prawidłowość, która w świetle współczesnej wiedzy jest niedostatecznie rozpoznana;
- c) Uzupełnić lub zmienić teorię z danej dziedziny nauki;
- d) Rozstrzygnąć założenia lub przypuszczenia.

¹ Warto sięgnąć do publikacji P. Kleka, *Wpływ zmiennej na związek między zmiennymi (moderacja i mediacja)*, <http://www.staff.amu.edu.pl/~kleka/?p=788>, oraz: http://www.sagepub.com/upm-data/47569_ch_15.pdf.

W przypadkach a i b hipotezy wyrażają pewne relacje i związki, c i d mają postać odpowiedzi na pytanie dotyczące opisu procesu, stanu badanego zjawiska sformułowanego w problemie badawczym.

Z wykładu podstaw metodologii badań w psychologii można zaczerpnąć też zagadnienie mocy hipotezy i rozróżnienie jej na trzy stopnie:

- Słaba moc hipotezy – dotyczy istnienia zjawisk lub zależności;
- Średnia moc hipotezy – dotyczy kierunku zależności oraz warunku zajścia określonego zjawiska;
- Silna moc hipotezy – gdy twierdzenia są pewne, a warunki, które muszą być spełnione, są zdefiniowane.

Stopniowość mocy hipotez jest związana z faktem podejmowania badań na różnych poziomach szczegółowości. W badania eksploracyjnych zazwyczaj są formułowane hipotezy słabej mocy, natomiast w przypadku badań eksplanacyjnych częściej występują hipotezy średniej i silnej mocy.

Wiele sporów wśród naukowców budzi sprawa różnie rozumianej weryfikacji hipotez. Nie ulega wątpliwości, że rozstrzygnięcie hipotez należy do zasadniczych kwestii w prowadzeniu badań i rozwoju nauki. Rozstrzygalność empiryczna sprowadza się do testowania hipotez [7, s. 116]. Wynikiem sprawdzania hipotez jest:

- konfirmacja (potwierdzenie słabe) i jej szczególny przypadek – weryfikacja (potwierdzenie mocne, konkluzywne) oraz
- dyskonfirmacja (obalenie, falsyfikacja). Przyjmuje się również, że przypadek nieudanej próby falsyfikacji to koroboracja [12].

Istotne wydaje się także zwrócenie uwagi na dwie sprawy. Empiryczna weryfikacja hipotezy w badaniach ilościowych może napotkać na problem reprezentatywności. Ma to związek z przeprowadzeniem badań na próbie, która nie zawsze odzwierciedla zależności występujące w całej populacji.

Natomiast w przypadku falsyfikacji hipotezy, w ścieżce badań interpretatywnych, wystarczy jeden przypadek, aby stwierdzić, że teoria nie sprawdza się za każdym razem. Nieudana falsyfikacja przyjmująca postać koroboracji hipotezy też ma swoje znaczenie dla nauk o zarządzaniu.

Niejednokrotnie badacz nie jest przekonany o potrzebie formułowania hipotezy badawczej, nie widzi jej związku z przyjmowanymi metodami badawczymi i postrzega jako wymóg formalny, nie mając świadomości, że jest to konsekwencją przyjęcia określonego podejścia badawczego.

Wiedza naukowa w naukach społecznych od czasów Rudolfa Carnapa składa się z warstwy opisowej (obserwacja zjawisk społeczno-gospodarczych) oraz warstwy teoretycznej – wyjaśniającej. Wiedza naukowa posługuje się dwoma językami: jest to język obserwacji – określa zjawiska i pojęcia bezpośrednio obserwowalne i język teorii, na który składają się pojęcia inferowane (wnioskowane), które mają na celu wyjaśnić zjawiska bezpośrednio obserwowane [11, s. 75]. Jak się wydaje, hipotezy

mają związek w przyjęciem takiego właśnie sposobu uprawiania nauki. Zagadnienie stawiania hipotez obnaża głębsze problemy, z którymi boryka się dyscyplina nauk o zarządzaniu. Wiele prac naukowych ma jednak charakter deskryptywny i eksploracyjny – nie wychodzą na poziom abstrakcyjny. Rezultat tych prac ma duże znaczenie dla praktyków i spełnia pragmatyczny cel nauki. Rodzi się pytanie, czy w pracach, które budują wiedzę opisową, bez ambicji tworzenia uogólnień, praw i twierdzeń, stawianie hipotez jest nieodzowne?

Mimo wielu kwestii spornych są też sprawy, co do których naukowcy są bardzo zgodni:

- Hipoteza jest zasadniczym twierdzeniem, które poddaje się testowaniu w trakcie badań;
- Hipotezy różnią się momentem asercji, tj. stopniem przekonania (przed podjęciem badań), iż prawdziwa jest hipoteza;
- Wiedza naukowa powinna też spełniać tzw. mocną zasadę racjonalności (K. Ajdukiewicz „zasada racjonalnego uznawania przekonań”). Oznacza to, że stopień przekonania, z jakim uznajemy dane twierdzenie (hipotezę), powinien odpowiadać stopniowi jego uzasadnienia (potwierdzenia empirycznego), tzn. nie powinien być większy (dogmatyzm) ani mniejszy (sceptycyzm).

Niektórzy naukowcy uważają, że hipoteza jest niezbędnym elementem każdego podejścia badawczego, w tym również badań opartych na metodach jakościowych. „Hipoteza jest koniecznym atrybutem naukowości” [6, s. 35]. Wynika to, jak się wydaje, z często stosowanego pluralizmu metodologicznego polegającego na łączeniu różnych metod, co ma zadanie ukierunkować proces badań naukowych. Coraz częściej stosuje się w projektach badawczych procedury mieszane – wychodzimy z założenia, że triangulacja jest najlepszym wyjściem i sposobem wnioskowania, uogólniania, modelowania [zob. 13, s. 151 i dalsze].

Podsumowanie

Z powyższych rozważań na temat relacji między czterema pojęciami: problem badawczy, pytanie badawcze, hipoteza i cel pracy można wstępnie ocenić jednoznaczność zaleceń metodologicznych dla dyscypliny naukowej nauk o zarządzaniu.

1) Problem naukowy a pytanie badawcze. Zaleca się jasne sformułowanie pytania badawczego. Podkreśla się kwestię znaczenia problemu badawczego. Pytanie jest utożsamiane z problemem albo problem badawczy jest rozumiany nieco szerzej. Problemy mogą mieć charakter poznawczy, aksjologiczny i normatywny. Bierze się tu pod uwagę zarówno pytania rozstrzygnięcia, jak i pytania dopełnienia.

2) Pytanie badawcze a hipoteza. W odniesieniu do hipotezy spotyka się najbardziej zróżnicowane stanowiska. Jest ona uznawana za atrybut naukowości. Wówczas

sformułowanie hipotezy jest konieczne, z drugiej strony wskazuje się, iż w naukach ekonomicznych sformułowanie hipotezy nie zawsze jest możliwe. Dopuszcza się więc rezygnację z hipotezy [17]. „W wielu podręcznikach badań społecznych spotkać można dyrektywę zalecającą przed rozpoczęciem badań wyraźne sformułowanie hipotezy, o której prawdziwości czy fałszywości miałyby rozstrzygać wyniki badania. Nie wydaje się, aby to było niezbędne” [11, s. 35].

Część naukowców opowiada się za stawianiem hipotezy w każdym projekcie badawczym niezależnie od jego charakteru. „bez stawiania i sprawdzania hipotez nie byłby możliwy rozwój naukowy” [1, s. 70]. Jak się wydaje, taki pogląd pokutuje wśród młodych naukowców, którzy czyniąc zadość zaleceniom, formułują niekiedy hipotezy niezrozumiałe lub zaskakujące.

W poradnikach metodologicznych jest spotykane stanowisko, że badania w oparciu o pytania badawcze (z pominięciem hipotez) są charakterystyczne dla nauk o niższym stopniu rozwoju. Nauki o zarządzaniu czerpią wzgląd badawczy, idee i metodykę z różnych nauk, m.in.: inżynierskich, psychologii, socjologii i nie mają ugruntowanej i usystematyzowanej metodologii. Wydaje się zatem, że w przypadku badań w omawianej dyscyplinie wystarczyłyby odpowiedzi na pytania badawcze, które mają wartość opisową, eksploracyjną lub eksplikacyjną (zwiad badawczy). Dotyczy to badań o węższym zakresie i niższym poziomie analizy, gdzie nie ma potrzeby odwoływania się do rozbudowanej wiedzy teoretycznej, a wynikiem jest twierdzenie szczegółowe albo fakt jako rezultat podstawowego procesu naukowego [16]. Dopuszcza się zatem, aby postępowanie badawcze dotyczące problematyki zarządzania rozwiązywało problemy badawcze sklasyfikowane na trzy kategorie: poznawcze, aksjologiczne (wartościujące) oraz normatywne.

W naukach o zarządzaniu hipotezy, bez względu na kontekst odkrycia formułowane na podstawie teorii czy obserwacji praktyki zarządzania, jak się wydaje, powinny być związane z wyższym poziomem naukowości i teoretyzowania. Różna może być moc hipotezy (jeden z trzech poziomów), forma gramatyczna, a także jej charakter. Sprawdzanie hipotez jest ściśle związane z formułowaniem twierdzeń, praw i modeli w zależności od poziomu analizy o różnym stopniu ogólności.

3) Hipoteza a cel. Powszechne jest wskazywanie na konieczność jednoczesnego formułowania hipotez i celów, z tym, że nie bardzo wiadomo, co może być celem. Można spotkać wiele zaleceń typu „cel musi być”. Nie wyjaśnia się jednak, co to jest i w jakich relacjach pozostaje względem hipotezy, pytania badawczego i problemu badawczego.

W pracach naukowych powstał swego rodzaju wzorzec prowadzenia badań: problem badawczy (pytanie badawcze) – cel – hipoteza powielany przez młodych naukowców. Dosadnie na temat powielania wzorców i mechanicznego odtwarzania utartych schematów w pisaniu prac badawczych pisał M. Ciesielski w artykule pt. „Model rozprawy habilitacyjnej w naukach o zarządzaniu” [4, s. 3–5]. Pogłębianie

wiedzy merytorycznej w danej dyscyplinie powinno iść w parze z refleksją metodologiczną i rozwijaniem warsztatu metodologicznego, a nieprzestrzeganie tej zasady wystawia młodego naukowca na ostrą krytykę ze strony środowiska naukowców.

Bibliografia

- [1] Adamkiewicz-Drwiłło H.G., Drwiłło A., *Współczesna metodologia nauk ekonomicznych*, Wydawnictwo „Dom Organizatora”, Toruń 2008.
- [2] Apanowicz J., *Metodologiczne elementy procesu poznania naukowego w teorii organizacji i zarządzania*, Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu, Gdynia 2000.
- [3] Babbie E.R., *Badania społeczne w praktyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- [4] Ciesielski M., *Model rozprawy habilitacyjnej w naukach o zarządzaniu*, „Przegląd Organizacji” 2011 nr 10.
- [5] Churchill G.A., *Badania marketingowe: podstawy metodologiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- [6] Frankfort-Nachmias C., Nachmias D., Hornowska E., *Metody badawcze w naukach społecznych*, Zysk i S-ka, Poznań 2001.
- [7] Hajduk Z., *Ogólna metodologia nauk*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011.
- [8] Kopaliniński W., *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1991.
- [9] Kucinski K., *Metodologia nauk ekonomicznych: dylematy i wyzwania*, Difin, Warszawa 2010.
- [10] Nowak S., *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- [11] Nowak S., *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.
- [12] Popper K.R., *Logika odkrycia naukowego*, Fundacja Aletheia, Warszawa 2002.
- [13] Saunders M., Lewis P., Thornhill A., *Research methods for business students*, Financial Times Prentice Hall, Harlow 2009.
- [14] Stachak S., *Podstawy metodologii nauk ekonomicznych*, Książka i Wiedza, Warszawa 2006.
- [15] Witczak H., *Natura i kształtowanie systemu zarządzania przedsiębiorstwem*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- [16] Witczak H., *Problemy i twierdzenia naukowe*, [w:] *Podstawy metodologiczne prac doktorskich*, M. Sławińska, H. Witczak (red. nauk.), PWE, Warszawa, 2012, s. 81–89.
- [17] Zimmewicz K., *Kilka refleksji na temat hipotez w naukach o zarządzaniu*, [w:] *Podstawy metodologiczne prac doktorskich w naukach ekonomicznych*, M. Sławińska (red. nauk.), Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2006, s. 152–171.

PROBLEMY BADAWCZE I HIPOTEZY W NAUKACH O ZARZĄDZANIU

Streszczenie

Kompetencje metodologiczne naukowców określonej dziedziny są warunkiem jej rozwoju i utrzymania wysokiego poziomu prac badawczych. Mając na uwadze różnorodność paradygmatów i bogactwo narzędzi potrzebnych do analizy i pomiaru zjawisk będących przedmiotem badań w naukach o zarządzaniu, warto wrócić do zasadniczych zagadnień współczesnej nauki. W artykule podjęto dyskusję dotyczącą metodologicznych podstaw nauki o zarządzaniu. Dokonano przeglądu różnych podejść i opinii naukowców oraz oceny praktyki badawczej, w tym m.in. relacji między problemem badawczym, celem i hipotezą we współczesnych projektach naukowych.

SŁOWA KLUCZOWE: METODOLOGIA, HIPOTEZY, NAUKI O ZARZĄDZANIU

RESEARCH PROBLEMS AND HYPOTHESES IN MANAGEMENT SCIENCES

Abstract

The methodological competences of researchers in a specific area are essential for the development of that area as well as maintaining high standards of research. Considering the variety of paradigms and the wide range of instruments which are necessary for measuring and analysing the phenomena which are the subject of research in management sciences, it is worth going back to the fundamental issues of modern science. Thus, this paper discusses the methodological foundations of management sciences. This includes an evaluation of research practice as well as a review of various approaches and researchers' opinions regarding, among other things, the relationship between a research problem, the aim and the hypotheses in contemporary research projects.

KEY WORDS: METHODOLOGY, HYPOTHESES, MANAGEMENT SCIENCE

